

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17,50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25.52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLUČNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE in Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 10. marca 1942-XX

Cena pooblaščenec 0'60 številki lir

Imenovanje članov odbora za rodbinske doklade

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal to odločbo:

Odbor za rodbinske doklade iz člena 18. naredbe z dne 9. februarja 1942-XX št. 26 se sestavi takole:

a) dr. inž. Viktor Masera, poslanec Visokega komisariata, predsednik;

b) dr. inž. Peter Carra, predstavnik Narodne fašistične stranke, član;

c) cav. uff. rag. Franc Grassa, predstavnik glavnega računovodstva Visokega komisariata, član;

d) inž. Evgen Baraga, predstavnik Inspekcije dela, član;

e) cav. dr. Silvij Marchesoni, strokovnjak Visokega komisariata pri Pokrajinski Zvezi delodajalcev Ljubljanske pokrajine, član;

f) narodni svetnik Elija Vagliano, strokovnjak Visokega komisariata pri Pokrajinski delavski zvezi Ljubljanske pokrajine, član;

g) Karel Potočnik, zastopnik stanovske organizacije delodajalcev, član;

h) Jurij Stanko, zastopnik stanovske organizacije delavcev, član;

i) dr. Mirko Kuhelj, ravnatelj Zavoda za socialno zavarovanje Ljubljanske pokrajine, član.

Ta odločba je takoj izvršna in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino:

Emilio Grazioli

Število točk za prtenino

Okrožnica VIII. oddelka Visokega komisariata št. VIII, No. 90/120—1942 z dne 4. marca se glasi:

Število točk za prtenino (v kosu) po postavki 7/1, skupine V naredbe Visokega komisariata z dne 8. novembra 1941., »Sl. list« št. 511/90—1941 priložene razpredelnice A se mora ujemati s številom točk za dotično konfekcijo.

To pomeni, da mora biti omejeno število točk za tekoči meter sorazmerno z dotičnim izdelanim lagom. Vrednost v točkah je bila izdelano blago določena, upoštevajoč pri tem največje dopustne dimenzije, tako-le:

a) prti za 6 oseb 180×150 cm,
b) prti za 12 oseb 250×200 cm,
c) prtiči 60×60 cm.

Ce torej število točk, ki je pripadalo po postavkah 5. a) in b) ter 6 skupine IV gori omenjenemu blagu v dolžini 180 oziroma 250 in 60 cm, zvedeno na osnovo 100 cm, potem dobimo v točkah za isto blago, ko se prodaja na meter, te-le vrednosti: 25, 36 in 8.

Pojasnilo glede obutve novorojenčkov

Ugotavlja se, da so maksimalne mere, določene z okrožnico z dne 22. nov. 1941-XX, VIII, No. 4776/102, točka V. in okrožnico z dne 17. dec. 1941-XX, VIII, No. 4776/172, točka 1 za obutev novorojenčkov, otrok, dečkov in deklic, morajo obenem smatrati tudi za maksimalne mere tudi pri njihovih nogavicah.

Te mere so sledeče:
novorojenčki do 13 cm dolžine, otroci od 1 do dovršenih 4 let: št. 28 (dolžina 18²/₃ cm), dečki od 5 do dovršenih 14 let: št. 39 (dolžina 26 cm), deklice od 5 do dovršenih 14 let: št. 35 (dolžina 23¹/₂ cm).

Položaj na mednarodnih blagovnih trgih

»Pester Lloyd« daje o položaju na mednarodnih blagovnih trgih naslednji pregled:

Na agrarnih tržiščih USA se je od lanske spomladi trajajoče dviganje cen ustavilo, kar je posledica izjave predsednika Roosevelta in kmetijskega ministra W. Charda, da bo vlada nastopila proti cenam, ki bi presegale višino paritetnih cen. Zaradi tega so se prodaje bombaža povečale in potrošnja je dosegla v januarju rekordno višino (965.000 bal proti največji potrošnji v oktobru 1941 v višini 954.000 bal). A tudi ta veliki odjem ni mogel poživiti trgovine z bombažem. Iz istega razloga je bil tudi položaj na žitnem trgu slab. Edino koroza je bila čvrsta, in sicer v zvezi z živim povpraševanjem po svinjah in masti. Zelo so pri tem koristili vladni nakupi. Računa se, da bo vlada cene za mast zvišala.

V Argentini je položaj še nadalje slab. Za izvoz določeni presežki so znašali 7. februarja 66 milijonov stotov pšenice, 81 milij. stotov koroze in 22 milijonov stotov lanenega semena. Država je imela po izjavi kmetijskega ministra pri nakupovanju koroze zaradi dviga njene cene 164 milijonov pezet izgube. Zato vlada pričakuje, da tudi prebivalstvo nekaj stori za povečanje potrošnje teh zalog. Koroza se bo oddajala po 7 stotink za kg in se bo država zadovoljila z eno četrtino svoje nakupne cene.

Neposredne posledice vojne pa se najbolj vidijo na trgu s kavčukom. Urad za proizvodnjo v USA je znova ostro omejil potrošnje kavčuka in upa, da bo s tem prihranil nadaljnjih 25.000 ton kavčuka. Iz Kanade pa poročajo, da bodo tam začeli izdelovati iz zemeljskega olja sintetični kavčuk. Tudi Anglija si namerava pomagati z ameriško proizvodnjo sintetičnega kavčuka.

Z usvojitvijo Malajske so prišla najpomembnejša ležišča kositra v japonske roke in z njimi tudi veliki plavži za kositrno rudo. Malajska je dajala 47% vsega surovega kositra na svetu. 70 odstotkov svoje letne proizvodnje je dobavljala Malajska USA. L. 1940. so se te dobave celo zvišale, ker so si USA nalagale velike rezerve. Takrat so Združene države Sev. Amerike tudi dosegle dogovor z Brazilijo, po katerem se je zavezala Brazilija, da bo vso svojo proizvodnjo kositra odstopila USA. Nadalje je bila sklenjena postavitev velikih plavžev za kositrno rudo v Braziliji in bi morali biti ti koncem l. 1941. že v obratu. Zankrat pa je pomanjkanje malajskega kositra zelo občutno in od 1. marca dalje se ne smejo v USA svinjsko meso, fižol, olje, kava in tobak konservirati v pločevinastih skatlah.

Podobne omejitve je odredila tudi Anglija, kjer je bila tudi cena za kositer močno zvišana.

Tudi na trgu bakra se je položaj zelo poslabšal, da so morale uvesti USA, ki so do pred kratkim baker izvažale, posebne premije za večjo proizvodnjo bakra. Nj pa vlada dovolila, da bi se cene bakru zvišale tako kakor svinču in cinku (za 11 do 14 odstotkov). Vpraša-

nje pa je, če bo mogla vlada svoje stališče vzdržati. Potrošnja Združenih držav znaša namreč letno 2,5 milijona ton, lastna proizvodnja pa le 1,06 milijona tone. To proizvodnjo bo sicer mogoče nekoliko povečati, vendar ne za več ko za 200.000 ton. Ostali potrebni baker bi morali dati Kanada, Rodezija in Belgijski Kongo. Na baker iz teh dežel pa računa tudi Anglija. Na vsak način bodo morale mnoge industrije, ki predelujejo baker, svojo proizvodnjo omejiti.

Podoben je tudi položaj glede aluminija. Kot prva kovina je prišel v začetku 1941. aluminij na prioritetni seznam kovin za vojno industrijo. Sredi julija je sklenila vlada, da postavi 7 lastnih tovarn za aluminij. Vlada je dala tudi podpore nekaterim zasebnim podjetjem za povečanje proizvodnje

aluminija. Navzlic temu pa je sedaj kontrolni urad odredil, da se vse zaloge aluminija zagolove za oboroževalno industrijo. Napoveduje se tudi zaplenba vseh zalog kroma za oborožitveno industrijo.

Proizvodnja magnezita naj bi se po vladni nameri podesetorila in je v ta namen določen kredit 180 milijonov dolarjev. Poleg teh odredb za povečanje lastne proizvodnje pa si hočejo zagotoviti Združene države Sev. Amerike tudi velike dobave potrebnih kovin iz Južne Amerike. Z Argentino so se že dogovorile, da jim odstopi Argentina vso proizvodnjo wolframa prihodnjih treh let. Sedaj se pogajajo z Brazilijo o ustanovitvi velike industrije aluminija v Braziliji, ki ima dovolj boksita, a tudi vodnih sil, ki so za proizvodnjo aluminija potrebne.

Zunanja trgovina skandinavskih držav

Vojne razmere so v vseh državah spremenile razvoj proizvodnje in zunanje trgovine, najbolj pa so posledice vojne očitne v severnih evropskih državah, kjer je bila nekdanj živahna zunanja trgovina temelj vsega gospodarstva. Delež od prometa zunanje trgovine na prebivalca je bil na vsem svetu pred sedanjo vojno največji na Švedskem in Danskem. Z vstopom USA v vojno so bile prekinjene zveze z mednarodnimi tržišči, blagovne izmenjave v Evropi pa se krčijo vedno bolj zaradi splošnega pomanjkanja blaga. Ko je bilo konec normalnih zunanje-trgovinskih zvez, je tudi denar odigral svojo vlogo celo v onih evropskih deželah, ki še niso vključene v kliringu.

Švica n. pr. bi rada kupila na Švedskem večje količine železa in jekla in vse bi takoj plačala v dobri valuti, Švedska pa ne more ničesar prodati, če ne dobi v zameno blaga, ki ga nujno potrebuje za svoje gospodarstvo.

»Pester Lloyd« je podal naslednjo sliko zunanje trgovine Švedske, Danske in Finske po njeni vrednosti v milijonih švedskih in danskih kron ter finskih mark:

Država	izvoz	uvoz	saldo
Švedska			
1. 1941.	1351	1672	— 321
1. 1940.	1338	1999	— 661
1. 1939.	1889	2499	— 610
1. 1938.	1843	2082	— 239
Danska			
1. 1941.	1277	1311	— 34
1. 1940.	1517	1377	+ 140
1. 1939.	1578	1740	— 162
1. 1938.	1535	1625	— 90
Finska			
1. 1941.	4189	8818	— 4629
1. 1940.	2875	5180	— 3405
1. 1939.	7710	7566	+ 144
1. 1938.	8368	8549	— 181

Pri Finski je velika razlika med lanskim in predlanskim letom zaradi vojne z Rusijo. Vrednost izvoza se je znižala skoraj za polovico, uvoz pa je ostal na predvojni višini. Delež Nemčije pri finskem izvozu in uvozu je nad 50%. Važno mesto v trgovinskih zvezah s Finsko je zavzela tudi Danska.

Danska je objavila samo zaključne številke svoje trgovinske bilance in še ni mogoče dobiti pregleda njenih odjemalcev in dobaviteljev ter skupin uvoznega in izvoznega blaga.

Švedska je imela lani še zveze s čezmorskimi deželami in pride na blagovne izmenjave z njimi kakih 10% od skupne vrednosti lanskega zunanje-trgovinskega prometa. Med evropskimi odjemalci in dobavitelji je Nemčija na prvem mestu. Ker se je blago, ki ga Švedska uvažala, znatno podražilo, se iz navedenih števil o vrednosti uvoza ne da presoditi, kako so dobave raznega blaga skrčene po količini. Uvoz živil, rudninskega olja, kovin, strojev in transportnih sredstev se je zmanjšal za 22%, uvoz kemikalij in tekstilnega blaga pa samo za 6%. Manj sprememb je pri izvozu. Po vrednosti se je izvoz železnih in drugih rud dvignil od 490 na 548 milijonov kron, izvoz lesa, papirja in celuloze je ostal na predvojni višini, znižalo pa se je ostalo manjvredno izvozno blago po vrednosti in količinah. Najbolj živahno je bilo lanj v inozemstvu povpraševanje po stanični volni in po nekaterih vrstah papirja.

Omejitve električnega toka v Švici

Zaradi vojnih razmer so morali tudi v Švici znatno omejiti potrošnje električnega toka. Z električnim tokom se štedi pri javni razsvetljavi, pri prometu cestnih železnic in v gospodinjstvih, industrijska in obrtna podjetja pa morajo zmanjšati potrošnjo za 15%. Industriji lesovine, staničnine in papirja pa so bile sploh ustavljenе dobave električnega toka za čas od 1. do 14. marca. S tem je bilo hudo prizadetih okrog 40 podjetij, ki imajo nad 7000 delavcev in uslužbencev.

Glavni vzrok te omejitve so ovire in zastoji pri dobavah premoga. V normalnih letih je uvažala Švica okrog 3,3 milijona ton premoga. Zdaj so dobave premoga z Anglije in Francije odpadle in je ostala Nemčija edini dobavitelj.

Proizvodnja premoga v Kočevju

Kočevski premogovnik, ki je v obratu od l. 1847. in od l. 1890. v posesti Trboveljske premogokopne družbe, ima povprečno dnevno proizvodnjo 364 ton rjavega premoga s 3400 do 4500 kalorij.

Lani je proizvodnja dosegla 117.000 ton. Od l. 1940. se je povečala za 12,5%. Ležišča premoga so v šestih skladih in se vrhni trije skladi izkoriščajo v dnevnem kopu, ostali trije pa v rovih. S tehnično izpopolnitvijo se povprečna dnevna proizvodnja lahko dvigne na 50 vagonov dnevno, kar bi predstavljalo povečanje za 40%.

Kavčukove rastline v južno-vzhodni Evropi

Iz tropičnih krajev se kavčukove rastline sicer ne dajo preseliti v Evropo, najdejo se pa tudi v zmerni klimi razne rastline, ki vsebujejo znatne količine kavčuka. Zadnjič smo opisali poizkuse kultiviranja takih kavčukovih rastlin v Turčiji in Italiji, zdaj pa posnemamo po beograjskem dnevniku »Donauzeitung« naslednje podatke o pridobivanju naravnega kavčuka v deželah južno-vzhodne Evrope:

Ko so v Rusiji l. 1930. in 1931. znanstvene ekspedicije preizkale nad 1000 divjih rastlin, da bi ugotovile, če vsebujejo maščobo, smolo itd., so v krimskih pokrajinah našle do tedaj neznane rastline, ki imajo v svojih koreninah kavčuk. Te rastline, ki jim Kirgizi pravijo »sagi«, imajo v mlečnem soku svojih korenin 10 do 25% kavčuka. Po tej ugotovitvi so uredili prve farme te rastline, ki je zelo skromna in ki dobro prenaša sušo in mrz. Farme nove kavčukove rastline so l. 1940. obsegale nad 130 tisoč ha, lani pa so se baje razširile že na 500.000 ha. Nova kavčukova rastlina uspeva tudi na osušenih močvirnih tleh in da en hektar nasada povprečno 15 metrskih stotov korenin.

Romunija ima že v Besarabiji poizkusne nasade nove kavčukove rastline, ki obsegajo nad 1000 ha, romunskemu zgledu pa je sledila tudi Madžarska. Novo kavčukovo rastlino bodo na Madžarskem nasadili tudi na zemljiščih, ki so jih opustosile zadnje poplave.

Pridelovanje oljnatih rastlin v Nemčiji

Lanj so se nasadi oljnatih rastlin v Nemčiji razširili na 225.000 ha in je prišlo od tega samo na repico ali ogrščico okrog 200.000 ha. Pridelak pa po navedbah »Pester Lloyd« ni zadoščal, ker so zaradi vojne z Rusijo izostale dobave soje iz Mandžukua in ker so se močno skrčile tudi dobave oljaric iz južno-vzhodnih evropskih dežel. Lani poleti je bila uvedena propaganda za novo razširitev nasadov oljnatih rastlin, kateri pa nemško poljedelstvo ni moglo zadostiti v polni meri, ker se je žetev žita zaradi slabega vremena zakasnila.

Letos bodo znatno razširjeni nasadi poletne repice, ki se seje meseca marca ali aprila, pobira pa že po štirih tednih. Pridelak je sicer manjši kakor pri zimski repici, je pa zelo dobrodošel v začetku poletja. Povečani bodo tudi nasadi maka, ki so obsegali lani 16.000 do 18.000 ha.

Specialno strojenje usnja

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino je z odlokom z dne 7. III. 1942-XX št. VIII 1379/i izdal naslednje pojasnilo:

Dopolnjujoč navodila, izdana z razpisom z dne 3. decembra m. l. VIII Nr. 499/2, se prepoveduje na splošno vsakršno specialno strojenje, kot n. pr. krupon, notranjek itd., ker se ne morejo takšne vrste usnja dejansko uporabljati, ko je predpisano samo izdelovanje običajnih čevljev. Glede na to tudi morajo biti cene usnja skladne izdelani vrsti.

Iz italijanskega gospodarstva

Italijanski izvoz v Romunijo je v zadnjih letih močno narasel. Tako se je italijanski delež pri romunskem uvozu riža dvignil od 45 na 82%, pri uvozu limon od 58 na 91%, pri uvozu oranž in mandarin pa od 6 na 81%. S suhim sadjem je Italija v prvem lanskem četrtletju krila tri četrtine romunske potrošnje.

Proizvodnja živega srebra se v Italiji že dokaj let znatno dviga. Od 972 ton v l. 1935. je narasla na 2315 ton v l. 1939. Tudi izvoz živega srebra se je povečal po vrednosti in količini. Največja proizvodnja je v revirju Monte Amiata, z novimi tehničnimi napravami pa je bila povečana tudi proizvodnja idrijskega rudnika.

Velika javna dela bodo izvršena v okolišju žvepljenih rudnikov na Siciliji. Za zgradbo stanovanjskih hiš za delavce in nameščence je določenih 100, za javna poslopja 36, za ceste, vodne in električne naprave pa 25 milijonov lir.

Les za proizvodnjo staničnine se po novi odredbi odbora za trgovinski promet uvaža v Italijo brez carine, pri uvozu drugih vrst lesa pa so bile določene razne carinske olajšave.

Nove kreditne olajšave za italijanske obrtnike so bile določene z dogovorom med konfederacijo industrijcev in zvezo kreditnih in zavarovalnih zavodov. Krediti po najnižji obrestni meri in s plačilnimi olajšavami so bili l. 1940. dovoljeni do višine 4000 lir, pozneje do 10.000, zdaj pa do 20.000 lir.

Inspektorat za javna dela v Dalmaciji je odobril že celo vrsto načrtov za javna dela, ki bodo izvedena z nedavno določenimi krediti. Med drugim so odobreni regulacijski načrti Zadra ter načrti za novo cesto ob obali, zgradbo številnih stanovanjskih hiš ter za ureditev pristanišč. V Splitu bo restavrirana Deoklecianova palača, v Kotoru bodo zgradili šolsko poslopje, v Trogiru pa več hiš.

Proizvodnja sintetičnega bencina na Japonskem

Glavni japonski gospodarski listi naglašajo, da ne sme priti do zastoja v razvoju japonske industrije sintetičnega bencina zaradi pridobitve bogatih vrelcev zemeljskega olja v zasadenih pokrajinah. Proizvodnja sintetičnega bencina se mora nadaljevati in povečati po načrtu, ker bo zelo potrebna zaradi vedno večjih prometnih zahtev in tudi pri urejevanju veliko-azijskega gospodarstva.

Znamenite obletnice

Te dni je minilo 100 let, odkar so začeli v Plznju variti znamenito **plzenjsko pivo**.

V februarju je minilo 75 let, ko je Werner Siemens zgradil prvi **'dinamo' stroj**.

Ta mesec je petdesetletnica, ko je Rudolf Diesel prijavil patentnemu uradu svoj patent za eksplozivni motor s težkim oljem brez električnega vžigalnika. Kljub veliki začetni skepsi proti dieslovim motorjem so se ti odlično obnesli in dieslovi motorji so že v znatni meri izpodrinili parne stroje.

Uvedba enotnega obeda v gostinskih obratih in ureditev prodaje in potrošnje mesa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbo:

Člen 1. — V gostinskih obratih se uvaja enotni obed za večerjo ob sobotah ter za kosilo in večerjo ob nedeljah.

Člen 2. — Enotni obed je sestavljen takole:

a) testenine v juhi ali same,
b) obrok sočivja ali zelenjave,
c) obrok sadja,

pri čemer je izključena postrežba z mesom kakršne koli vrste in priredbe, z ribami, z jajci ali s sirom.

Člen 3. — Razveljavlja se točka e) člena 3. naredbe z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 124 o prepovedi oddajati ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih juhe s testeninami ali rižem ali z drugimi racioniranimi živili za zakuho.

Člen 4. — Cene za obede iz naredbe z dne 29. oktobra 1941-XX št. 140 se znižujejo sorazmerno z manjšo vrednostjo obroka iz točke b) gornjega člena 2., kolikor se nanašajo na jed s prilogo iz člena 2. naredbe z dne 7. oktobra 1941-XIX št. 124.

Člen 5. — Člen 1. naredbe z dne 15. decembra 1941-XX št. 177 se spreminja takole:

Meso se sme prodajati ob naslednjih dnevih: ob sobotah in nedeljah: goveje meso (vštevši telečje); ob ponedeljkih, torkih, sredah in četrtkih: gnjati, prekajeno svinjsko meso, llačenke in klobase vobče, konjsko meso in perutnina; ob torkih: sveže svin-

sko meso, ovčje in kozje meso; ob vseh dneh v tednu: drobovje, kunčje meso, dlakasta in pernata divjačina.

Člen 6. — Prvi odstavek člena 4. naredbe z dne 16. decembra 1941-XX št. 177 se spreminja takole:

Restavracije, gostilne in krčme in drugi gostinski obrati smejo oddajati jedila, pripravljena z mesom, samo ob dneh iz gornjega člena 5., ko je dovoljena prodaja take vrste mesa, izvzemši pri večerjah ob sobotah ter pri kosilu in večerji ob nedeljah, za katere je po predpisih člena 2. te naredbe prepovedana postrežba z mesom kakršne koli vrste in priredbe.

Člen 7. — Vse tej naredbi naspotujoče ali z njo ne združljive določbe se razveljavljajo.

Člen 8. — Za kršitve določb te naredbe se kaznujejo, če ni dejanje huje kaznivo, prodajalec in kupec, kakor tudi obratovalec gostinskega obrata in gost upravno po posebnem postopku, določenem v naredbi z dne 26. januarja 1942-XX št. 8, v denarju od 100 lir do 1000 lir, v hušjih primerih pa z zaporom do dveh mesecev.

Poleg tega se lahko odredi tudi začasni ali trajni odvzem obrtne pravice.

Člen 9. — Ta naredba stopi v veljavo dne 14. marca 1942-XX.

Ljubljana dne 5. marca 1942-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli

Evropska proizvodnja sladkorja

Mednarodno združenje za statistiko o proizvodnji sladkorja je objavilo rezultate ankete, ki je bila prirejena v evropskih državah letos konec januarja. (V oklepajih so navedene količine predzadnje sladkorne kampanje.)

V zadnji sladkorni kampanji je bilo predelane sladkorne repe: v Franciji 5 milijonov ton (3 in pol), v Belgiji 1.650.000 (prej nekaj manj), na Slovaškem 376.100 ton (369.700), na Danskem 1.592.820 (1.460.300), na Švedskem 1.835.560 (1.831.440), v Srbiji 184.000 ton (271.280), v Švici 120.170 (130.000), na Finskem 35.000 (61.460), v Litvi 146.677 (191.262), v Turčiji 600 tisoč (550.400), iz Romunije ni podatkov, prejšnje leto pa je bilo predelanih 563.720 ton.

Proizvodnja sladkorja je znašala v Franciji 694.444 ton (470.700), v

Belgiji 248.125 (255.540), na Slovaškem 67.770 (63.806), na Danskem 278.900 (249.350), na Švedskem 306.470 (300.260), v Srbiji 25.550 (40.970), v Romuniji 83.330 (85.550), v Švici 18.360 (19.100), na Finskem 4134 (7400), v Litvi 23.677 (33.000), v Turčiji pa 90.000 ton (88.600).

Pridelek sladkorne repe je bil dokaj različen. V Franciji, Švici, Turčiji in na Danskem je bil pridelek večji zaradi povečanja nasadov, na Slovaškem in Švedskem pa so bili nasadi celo nekoliko skrčeni, a so bolj obrodili. V Belgiji, Romuniji in Finski so bili pridełki zmanjšani zaradi slabega vremena, v Srbiji in Litvi pa zaradi vojnih razmer.

V naštetih evropskih državah se je proizvodnja sladkorja v enem letu povečala za nad 200.000 ton.

Iz najnovejše statistične literature

»Pester Lloyd« je objavil nekaj podatkov iz zadnjega statističnega letopisa Zveze narodov (Annuaire Statistique de la Société des Nations), ki je nedavno izšel ter zasluži vso pozornost zaradi tega, ker je v vojni dobi težko dobiti finančne, gospodarske in demografske podatke. Poročilo naglašja, da se je v letopisu posrečilo zbrati vse podatke za l. 1940. in v mnogih primerih tudi za l. 1941. Zaradi poznejših teritorialnih sprememb sicer ne držijo vsi l. 1940. ugotovljeni in preračunani podatki, velika prednost in vrednost statističnega letopisa pa so že njegove demografske tabele, pri katerih seveda niso mogle biti vračunane človeške žrtve vojne.

Prebivalstvo sveta cenil letopis ob zaključku l. 1939. na 2,17 milijarde. Od tega pride na Kitajsko 450 milijonov. Prenizko je letopis cenil število prebivalcev Indije, kjer je ljudsko štetje lani meseca

marca izkazalo 389 milijonov, Japonske, kjer jih je po lanskem štetju 73 milijonov, ter Brazilije, ki ima 41,4 milijona prebivalcev.

Brez vojnih žrtev se je umrljivost od l. 1939. na 1940. povečala v večini evropskih držav. Umrljivost otrok se je zvišala v Belgiji od 73 na 89 od 1000, v Franciji od 63 na 91, v Italiji od 96 na 104, v Romuniji od 176 na 189, v Angliji pa od 53 na 59.

Javni izdatki so se močno zvišali v vseh državah. Za primer: USA v sedanjem finančnem letu 59 milijard, kar so osemkratni izdatki finančnega leta 1937/38, Japonska lani nad 20 milijard ali trikrat toliko kakor l. 1938./39., Anglija za sedanje finančno leto 4,3 milijarde, za l. 1938./39. pa 1,1 milijarde.

Zadolžitve so se sporedno zvišale s temi izdatki. Nekaj primerov: USA l. 1937. meseca junija 36,4, lani decembra pa 57,9 mili-

jarde, Japonska l. 1938. meseca marca 12, lani avgusta pa 33,1 milijarde, Nemčija l. 1938. meseca marca 17,8, lani septembra pa 109,6 milijarde. Anglija l. 1938. meseca marca 7,1, lani septembra 12,2 milijarde, Švedska l. 1938. junija 2,4, lani decembra 6,1 milijarde, Švica l. 1937. decembra 2,7, decembra 1940. pa 4,1 milijarde, v Franciji pa so se predjumi Francoske banke državi zvišali med decembrom 1939. in septembrom 1941. od 44 na 198 milijard.

Velika važnost rastlinskih maščob

Letos bodo na Dunaju priredili kmetijsko razstavo, ki bo propagirala izdatnejše pridobivanje rastlinskih maščob. Nemški strokovnjaki so ugotovili naslednje prednosti neposrednega pridobivanja rastlinskih maščob:

V povprečju da 1 ha obdelanega polja 25 metrskih stotov ječmena. Če se porabi ta ječmen za krmljenje svinj, se pridobi 6 in pol metrskih stotov žive ali 5 in pol metrskih stotov mrtve teže, od tega pa približno 1 metrski stot svinjske masti. To je vsa mast, ki se na ta način dobi od vsega pridelka ječmena. Drugače pa je pri neposrednem pridobivanju rastlinskih maščob. Na 1 ha se pridelala okrog 20 metrskih stotov oljnate repice, ki vsebuje 36% olja. Pridelek da nad 7 metrskih stotov olja ter okrog 12 metrskih stotov oljnatih pogač, ki so prvovrstno krmi-lo. Od krav, ki jih krmijo s temi pogačami, se dobi toliko mleka in masla, da se dobi vsega skupaj osemkrat toliko maščob kakor pri ječmenu.

Način pridobivanja olja in oljnatega semenja se je v zadnjih letih tako spopolnil, da se da izkoristiti skoraj vsa vsebina olja. Površina nasadov oljnate repice je v Nemčiji leta 1930. obsegala komaj kakih 500 ha, zdaj pa je razširjena že na 200.000 ha.

Proizvodi Nizozemske Indije

Kako velike gospodarske važnosti je Nizozemska Indija, kažejo posebno nazorno številke njene proizvodnje v primeri s svetovno proizvodnjo. Nizozemska Indija je pridelala:

	1000 ton	% svetovne proizvodnje
Kina-skorje	11	89,6
kositra	21	14,—
tobaka	49	8,1
popra	33	84,8
kave	69	3,9
čaja	72	12,2
tekstilnih snovi	90	17,8
palmovega olja	221	44,3
kavčuka	303	33,3
kopre	590	29,2
sladkorja	1078	9,3
petroleja	7394	2,6

Denarstvo

Bančno društvo v Beogradu je imelo 28. febr. svoj občni zbor, ki je sklenil, da iz čistega dobička v višini 5,5 milijona din prenese na pokojninski sklad 3 milijone din, ostanek pa na novi račun. Delniška glavnica banke znaša 100 milijonov din; 31% glavnice je v rokah dunajskega zavoda Creditanstalt-Bankverein.

Obrestna mera za kredite pri bankah je v Srbiji s stroški vred maksimirana na 8 odstotkov.

Madžarska vlada je prepovedala prodajo ali cesijo vrednostnih papirjev, ki notirajo na borzi. Finančni minister pa lahko prepove tudi prodajo papirjev, ki ne notirajo. Lastniki delnic delniških družb morajo svoje delnice prijaviti finančnemu ministru. Madžarski državljanji morajo prijavititi tudi vse svoje vrednostne papirje, ki jih imajo v inozemstvu.

Ameriške zlate rezerve, ki so v zadnjih letih neprestano rasle in dosegle višino skoraj 23 milijard dolarjev, so začele letos prvič nazadovati. Do konca februarja so padle za 84 milijonov dolarjev. To je posledica pretvoritve švicarskih in drugih inozemskih dobroimetij v zlato.

Gospodarske vesti

Pri zadnjem štetju so našeli na Sp. Stajerskem 2.700.000 sadnih dreves, na Gorenjskem pa 600.000. Največ je jablan (na Sp. Stajerskem poldrugi milijon), nato pa slede hruške in češplje.

O velikih povodnih prihajajo poročila iz južnovzhodnih evropskih držav. Voda je poplavlila ves spodnji del Murske Sobote. Tudi na Hrvaškem so nastale silne povodni. Na Bolgarskem je mesto Vidin pod vodo.

Posebni strokovni odbor na Hrvaškem je predpisal enotno blago, ki ga bodo smele izdelovati hrvaške tvornice.

Obratovanje v premogovniku Golubovac pri Varaždinu je obnovljeno. Dnevna proizvodnja se giblje med 15—20 vagoni. Zaposlenih je okoli 700 delavcev.

Pirelli, hrvaška d. d. v Zagrebu, izkazuje za l. 1941. pri glavnici pol milijona 123.580 kun izgube.

Nova uredba o klavninah je izšla v Srbiji. Vsako mesto z več ko 2000 prebivalci ter vsako zdravilišče in letovišče mora imeti javno klavnico. Samo v krajih, kjer ni javnih klavnice, se smejo ustanoviti obrtniške klavnice.

Za nabavo kmetijskih strojev je v novem srbskem proračunu določena vsota 4 milijone din.

Da se prepreči špekulacija z zemljišči, je v Srbiji prepovedana prodaja domačih posestev brez dovoljenja generalnega pooblaščenca za gospodarstvo.

V Paračinu so začeli deliti kmetovalcem petrolej, ki ga pa morajo plačati s pšenico.

Na vseh trgovskih šolah v Grčiji se je uvedla nemščina kot obvezen predmet.

Ker so kmetovalci v Grčiji zaradi silnega dviga cen agrarnih proizvodov zelo veliko zaslužili, je grška vlada sklenila, da se preiskava nad novimi premoženji razširi tudi na kmetstvo prebivalstva.

150.000 oraloj zemlje se bo letos nasadilo s sončnicami po odredbi romunske vlade, in sicer predvsem v Besarabiji. Romunska vlada upa, da bo s tem samopreskrba Romunije z jedilnim oljem zagotovljena in da bo ostalo še dokaj olja za izvoz.

Da bi povečala kmetijsko proizvodnjo, namerava turška vlada izdati naredbo, s katero se bo uvedlo prisilno delo na poljih tudi za nezaposlene delavce v mestih.

Sveže pečenega kruha ne bodo smeli več prodajati v Turčiji, temveč samo kruh, ki je en dan star. Na ta način bodo baje prihranili 30% običajne potrošnje kruha.

Med Švico in Turčijo so se začela trgovinska pogajanja za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

Poletni čas uvede Švica s 1. majem.

Zbiranje koprive po vsej državi je organiziralo madžarsko kmetijsko ministrstvo. Sedaj je predelava koprive mnogo zboljšana in daje uporaba vlaken iz koprive zadovoljive rezultate. Madžarski se je posrečilo l. 1940. uvoziti še znatne količine bombaža in volne, s primešanjem vlaken iz koprive se bo uporaba starih zalog bombaža in volne znatno podaljšala. Sedaj je predpisano, da se mora volni primešati 30 oz. 50 odstotkov umetnih tekstilnih vlaken.

Angleška vlada je omejila potrošnjo papirja, ker je začelo papirja zelo primanjkovati.

Državni dolgovi USA bodo po nemških vesteh narasli z novim proračunom na 110 milijard dolarjev ter zato predvideva Morgenthauov finančni načrt podvojitve davkov.

Promet švedskih pristanišč

Promet z ladjami se je v švedskih pristaniščih lani skrčil za 6% v primerjavi z l. 1940., v primerjavi z l. 1939. pa celo za 53%. Najživahnejši je bil lani promet v pristanišču Malmö, ko so bile urejene redne zveze s Kopenhagmom. Danska tonaža se je zaradi te zveze dvignila za blizu 80%. Delež Finske pri prometu švedskih pristanišč je ostal nespremenjen.

Že v 24 urah

barva, plesirani kemično snažni obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.